

A treia rundă de Peer Review 2021 – 2023 privind implementarea Codului de Practici al Statisticilor Europene

Raport Peer Review România 2023

În perioada 13-17 februarie 2023 s-a desfășurat la sediul Institutului Național de Statistică (INS) exercițiul de evaluare de tip Peer Review a Sistemului Statistic Național (SSN), acțiune ce a avut ca obiectiv final identificarea acțiunilor de îmbunătățire a statisticii oficiale vizând întărirea credibilității acestora și asigurarea capacității sistemului de a produce statistici oficiale relevante și de înaltă calitate.

Acțiunea a avut în vedere organizarea de întâlniri cu managementul și personalul Institutului Național de Statistică, ai altor producători de statistici oficiale europene, respectiv Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția Națională pentru Protecția Mediului și Inspectoratul General pentru Imigrări, alături de reprezentanți ai partenerilor sectoriali ai INS, utilizatori ai datelor statistice, ai furnizorilor de date, ai mediului academic și de cercetare, mass-media. Echipa de evaluatori de tip „peer review” a fost formată din: dna Jennifer BANIM (INS-Irlanda), dna Tina STEENVOORDEN (INS-Slovenia), dl Michail SKALIOTIS (INS-Grecia) și dl Pierre BISCHOFF (Eurostat).

Institutele naționale de statistică ale statelor membre ale UE, inclusiv INS România, au făcut obiectul monitorizării periodice a gradului de implementare în practica statistică a principiilor Codului de Practici al Statisticilor Europene (ES CoP), începând cu anul 2007. Aceasta este de fapt a treia rundă de evaluare de tip Peer Review a Sistemului Statistic European (SSE), propunându-și să ofere garanția că sistemele statistice naționale și SSE sunt sisteme funcționale bazate pe principii trainice, având mecanisme de monitorizare eficiente, ce stau la baza construirii și menținerii valorilor de bază și încrederii utilizatorilor în statisticile naționale și europene.

REZUMAT

Cu o istorie care se începe din 1859, Institutul Național de Statistică din România a fost înființat în forma sa statutară actuală în 2001 și este principalul producător de statistici oficiale al statului. Institutul Național de Statistică din România acționează în calitate de coordonator al Sistemului Statistic Național în conformitate cu Legea nr. 226/2009 privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România. Funcționează ca un organ independent, de specialitate al administrației centrale, cu personalitate juridică, coordonat de Secretarul General al Guvernului și finanțat de la bugetul de stat prin bugetul Secretariatului General al Guvernului. Direcțiile regionale de statistică și direcțiile județene de statistică corespunzătoare structurii teritoriale a României sunt subordonate Institutului Național de Statistică și sunt finanțate din bugetul acestuia.

Alături de Institutul Național de Statistică din România, există alți 14 producători de statistici oficiale (Alte Autorități Naționale – ONAs-uri) și cinci dintre aceștia dezvoltă, produc și difuzează statistici europene. Institutul Național de Statistică din România conduce activitatea Sistemului Statistic Național pentru dezvoltarea capacității de răspuns și a eficienței producției statistice, colaborând cu acești alți producători pentru a sprijini modernizarea produselor și serviciilor statistice. Cadruul agreat pentru dezvoltarea Sistemului Statistic Național este Strategia de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2022-

2027 care este avizată de Consiliul Statistic Național și aprobată de Guvernul României. Implementarea Strategiei este gestionată prin programele statistice naționale anuale și multianuale pentru Sistemul Statistic Național.

Institutul Național de Statistică din România este foarte activ în monitorizarea surselor de date administrative care sunt nou dezvoltate sau modificate, iar utilizarea surselor administrative și a altor surse noi de date reprezintă un punct forte al Sistemului Statistic Național. În prezent, sunt în vigoare 20 de convenții oficiale de colaborare cu furnizorii de date administrative și sunt actualizate în mod regulat. În plus, Institutul Național de Statistică din România dispune de procese formale pentru asigurarea calității surselor de date administrative, cu constatări privind calitatea datelor transmise în mod regulat furnizorilor de date administrative. Cel mai inovator, datele private privind telefonie fixă și mobilă au fost furnizate Institutului Național de Statistică din România (prin Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații) în scopul Recensământului Populației și Locuințelor din 2021.

Cultura performanței, profesionalismului și angajamentului față de statistica oficială este profund înrădăcinată în forța de muncă a Institutului Național de Statistică din România și în echipele de statistică ale celorlalte autorități naționale, iar personalul din cadrul organizațiilor a demonstrat o puternică capacitate de a inova și de a se adapta la schimbare. Institutul Național de Statistică din România recunoaște importanța colaborării cu organisme externe și a utilizării soluțiilor comune pentru a-și îndeplini obiectivele strategice cheie în ciuda resurselor sale limitate și este un participant activ la proiectele ESSnet. De asemenea, a colaborat cu Banca Mondială la soluții de captare electronică a datelor și la elaborarea unei noi legislații statistice naționale.

Pentru a consolida în continuare capacitatea de inovare și dezvoltare, Institutul Național de Statistică din România a înființat Direcția Instrumente Inovatoare în Statistică la sfârșitul anului 2016. Această direcție mică este axată pe explorarea potențialului noilor surse de date și metodologii și pe caracterul adecvat al acestora pentru a fi încorporate în lanțul de producție. Activitatea remarcabilă a direcției include, de exemplu, o colaborare de succes cu compilatorii de statistici de prețuri pentru a încorpora în procesele lor de producție extragerea datelor de pe site-uri web și de scanare, dezvoltarea unei soluții de învățare automată pentru clasificarea acestor date și dezvoltarea unui nou cadru metodologic pentru calcularea statisticile populației pe baza datelor de telefonie mobilă.

Vorbim de un sistem integrat de planificare a Sistemului Statistic Național, cu o bună coordonare și cooperare între Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale (ONAs-uri) privind elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2022-2027 și planurilor de implementare a strategiei care sunt stabilite în Programele Statistice Naționale Anuale și Multianuale.

În general, există o bună conformitate cu principiile Codului de Practici al Statisticilor Europene (ES CoP) în întregul Sistem Statistic Național. Multe dintre principii, inclusiv independența profesională și obiectivitatea, mandatul de a colecta date, confidențialitatea, transparența și utilizarea de metodologii solide, sunt susținute de legislația statistică națională, iar legislația se extinde în mod egal asupra tuturor părților Sistemului Statistic Național. Cu toate acestea, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat 21 de recomandări, două dintre ele relevante pentru conformitate și nouăsprezece dintre ele legate de îmbunătățire, grupate în cadrul celor cinci probleme principale enumerate mai jos.

RECOMANDĂRI

I. Consolidarea Sistemului Statistic Național

Președintele Institutului Național de Statistică este numit de Prim-Ministru și nu există prevederi în legea statistică actuală cu privire la criteriile de selecție sau numire a Președintelui sau de încetare a mandatului. Necesitatea unei mai mari transparențe în procedura care reglementează numirea Președintelui și în încetarea mandatului a fost un motor principal pentru revizuirea legii statisticii care se află în prezent în programul de lucru legislativ și urmează să fie adoptată în 2024.

Pentru a respecta Codul de bune practici al statisticilor europene (ES CoP), echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

1. Institutul Național de Statistică din România și autoritatea guvernamentală competentă ar trebui să adopte și să implementeze legislația care asigură transparență în procedura de numire a președintelui Institutului Național de Statistică din România și încetarea mandatului, în special prin adoptarea la timp și implementarea noii legislații. (Relevant pentru conformitate: ES CoP, Indicatorul 1.8)

Articolul 15 din Legea nr. 226/2009 stabilește cerința implementării ES CoP în Sistemul Statistic Național și dă Institutului Național de Statistică din România responsabilitatea de a asigura implementarea acestuia de către Alte Autorități Naționale care elaborează, produc și difuzează statistici oficiale. Pentru a demonstra conformitatea Altor Autorități Naționale cu ES CoP, echipa de evaluare a identificat necesitatea de a numi un șef statistician pentru fiecare Altă Autoritate Națională, pentru a se asigura că există o linie clară și oficială de raportare către Institutul Național de Statistică din România cu privire la aspecte legate de elaborarea statisticilor oficiale.

Pentru a respecta ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

2. Autoritățile guvernamentale relevante, cu asistența Institutului Național de Statistică din România, ar trebui să numească un șef statistician pentru fiecare Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene pentru a respecta cerința de independență profesională a ES CoP. (Relevant pentru conformitate: ES CoP, Indicatorii 1.2, 1.3 și 1.4)

În prezent, echipele de statistică din Alte Autorități Naționale nu sunt identificate ca unități statistice distincte în structurile instituțiilor lor. Înființarea de unități statistice distincte în fiecare Alte Autorități Naționale ar spori considerabil vizibilitatea activității lor statistice și ar demonstra rolul lor distinct de producători de statistici europene. Echipa de evaluare de tip „peer review” a recunoscut oportunitatea de a consolida Sistemul Statistic Național prin organizarea, acolo unde este posibil, a funcțiilor statistice ale Altor Autorități Naționale în unități statistice separate.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

3. Institutul Național de Statistică din România și autoritățile guvernamentale relevante ar trebui să se bazeze pe activitățile statistice curente ale Altor Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene pentru a organiza funcțiile statistice ale Altor Autorități Naționale în unități statistice distincte, acolo unde este posibil. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 1.3, 1.2 și 1.4)

În prezent, nu există un logo unic pentru statisticile oficiale publicate de Institutul Național de Statistică din România și de Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene. Echipa

de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate de a consolida independența și marca statisticilor oficiale prin introducerea unui logo comun.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

4. Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene ar trebui să introducă utilizarea sistematică a unui logo comun pentru a identifica clar statisticile oficiale. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 1.6)

Strânsa coordonare bilaterală și colaborarea dintre Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene au fost evidente pentru echipa de evaluare de tip „peer review”. Pentru a consolida și mai mult această coordonare în vederea continuării dezvoltării unui sistem statistic național care să răspundă nevoilor tot mai mari ale utilizatorilor, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate pentru extinderea angajamentului multilateral între Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale privind oportunitățile și provocările comune, cum ar fi utilizarea de noi surse de date și adoptarea de noi metodologii și tehnologii.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

5. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să își extindă angajamentul și colaborarea cu Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene în domeniile care includ, dar fără a se limita la, metodologii, noi surse de date, tehnologii de îmbunătățire a confidențialității, proiecte comune de cercetare și publicații pentru a aborda oportunități, probleme și provocări comune pentru Sistemul Statistic Național. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 1bis.2)

II. Asigurarea adecvării și sustenabilității resurselor umane și financiare

Aplicarea Strategiei de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2022-2027, satisfacerea nevoilor emergente ale utilizatorilor și accesul la niveluri adecvate și durabile de resurse umane și financiare au fost provocări cheie identificate de echipa de evaluare de tip „peer review”. Adecvarea finanțării pentru recrutarea talentelor și competențelor necesare, în special în ceea ce privește competențele necesare exploatării noilor surse de date, metodologii și tehnologii, a fost o problemă care a apărut în mod repetat în timpul discuțiilor dintre echipa de evaluare de tip „peer review”, Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

6. Autoritățile guvernamentale relevante ar trebui să asigure alocarea de resurse umane și financiare adecvate Institutului Național de Statistică din România și Altora Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene, pentru a le permite în special realizarea Strategiei de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2022-2027 și să apeleze în continuare la noi surse și tehnologii de date. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 3.1 și 10.2)

Recrutarea și menținerea personalului au fost identificate de echipa de evaluare de tip „peer review” ca fiind probleme semnificative pentru Institutul Național de Statistică din România și pentru Alte Autorități Naționale. Aceste provocări au fost recunoscute de părțile interesate externe care contribuie la evaluarea de tip „peer review” ca fiind riscuri cheie pentru furnizarea și dezvoltarea statisticilor oficiale necesare

pentru a răspunde nevoilor factorilor de decizie, ale cercetătorilor și analiștilor. În plus, în timpul discuțiilor dintre echipa de evaluare de tip „peer review”, Institutul Național de Statistică din România și părțile interesate externe a fost semnalată în mod repetat o nealiniere a remunerației personalului Institutului Național de Statistică din România în comparație cu alte autorități guvernamentale, ceea ce este recunoscut de autoritățile competente.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

7. Autoritatea guvernamentală relevantă ar trebui să rezolve nealinierea remunerației dintre personalul Institutului Național de Statistică din România și personalul altor autorități guvernamentale pentru a sprijini recrutarea și păstrarea personalului calificat. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 3.1)

Rata posturilor vacante pentru Institutul Național de Statistică din România era de 12% la momentul evaluării de tip „peer review” și pot exista perioade lungi de timp între concursurile de recrutare ca urmare a restricțiilor legislative sau bugetare. Pentru o dezvoltare continuă a abilitatilor personalului și pentru aprofundarea competențele ca o modalitate de a aborda provocările legate de recrutarea și păstrarea personalului, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate pentru Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale de dezvoltare, producere și difuzare a statisticilor europene, si anume să extindă și să promoveze programe de formare și educație formale. În plus, un proces formal de mobilitate a personalului și o flexibilitate sporită în aranjamentele de lucru au fost identificate de echipa de evaluare de tip „peer review” ca oportunități suplimentare pentru a sprijini îmbunătățirea și menținerea personalului.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

8. Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene ar trebui să investigheze și să implementeze stimulente nefinanciare, în special prin formarea și dezvoltarea competențelor, mobilitatea personalului și, acolo unde este posibil, prin extinderea aranjamentelor flexibile de lucru. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 7.6 și 3.1)

III. Extinderea utilizării surselor de date administrative și a noilor surse de date

Utilizarea surselor de date administrative de către Institutul Național de Statistică din România continuă să crească, cu un accent clar pe utilizarea noilor surse de date pentru a minimiza povara statistică a operațiunilor de colectare a datelor asupra întreprinderilor și cetățenilor, precum și pe sprijinirea dezvoltării de noi indicatori statistici. Cu toate acestea, în afară de cazul specific al dreptului legal de acces la datele de telefonie mobilă și fixă în scopurile Recensământului Populației și Locuințelor din 2021, echipa de evaluare de tip „peer review” a remarcat că în prezent nu există o bază legală pentru accesul la datele private.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

9. Institutul Național de Statistică din România și autoritatea guvernamentală relevantă ar trebui să se asigure că actualizările viitoare ale legii statisticii vor permite un acces mai larg la date private și la

surse noi de date pentru investigarea potențialului statistic și pentru utilizarea acestora la elaborarea statisticilor oficiale. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 2.4 și 2.2)

Având în vedere timpul îndelungat necesar pentru actualizarea legislației și recunoscând necesitatea de a dobândi mai multă experiență cu privire la potențialul statistic al datelor private, echipa de evaluare de tip „peer review” a recunoscut oportunitatea ca Institutul Național de Statistică și Alte Autorități Naționale să dezvolte, să producă și să difuzeze statistici pentru a dezvolta în continuare parteneriate și relații cu părțile interesate cheie pentru a investiga modul în care aceste date pot ajuta la satisfacerea nevoilor în creștere ale utilizatorilor.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

10. Institutul Național de Statistică din România și, după caz, Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene, ar trebui să se angajeze activ cu deținătorii de date private pentru a investiga oportunitățile pentru statistici oficiale. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 2.4)

Dreptul de acces la datele administrative pentru Institutul Național de Statistică și Alte Autorități Naționale este prevăzut la articolul 22 din legea statisticii în conformitate cu activitățile prevăzute în Programul Național Anual de Statistică. Cu toate acestea, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate de implicare la nivel înalt, acolo unde este necesar, pentru a evidenția acest drept legal de acces și pentru a asigura o cooperare eficientă în ceea ce privește furnizarea de date administrative de către autoritățile guvernamentale relevante.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

11. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să se angajeze cu autoritățile guvernamentale relevante pentru a se asigura că importanța accesului efectiv la sursele de date administrative este înțeleasă și susținută la cel mai înalt nivel de către autoritățile guvernamentale. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 2.2)

IV. Consolidarea monitorizării calității și standardizarea proceselor statistice

Potrivit art. 15 din legea statisticii, Institutul Național de Statistică din România are responsabilitatea de a monitoriza implementarea conceptelor privind managementul calității în statistică și a celor ale ES CoP de către Alte Autorități Naționale care elaborează, produc și difuzează statistici oficiale. Echipa de evaluare de tip „peer review” a fost informată că Institutul Național de Statistică din România dezvoltă un instrument de evaluare a calității pentru a măsura conformitatea celorlalte autorități naționale cu ES CoP. Echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate pentru Institutul Național de Statistică din România de a dezvolta un plan oficial, facilitat de noul instrument de evaluare, pentru a monitoriza progresul celorlalte autorități naționale în ceea ce privește conformitatea cu ES CoP.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

12. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să dezvolte un plan de monitorizare a conformității cu ES CoP cu Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene, în baza documentației elaborată pentru evaluarea de tip „peer review”. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 1bis.2 și 4.1)

O nouă versiune a Ghidurilor de calitate pentru Statistica Oficială din România, folosind GSBPM, a fost elaborată și este în curs de testare cu direcțiile de producție ale Institutului Național de Statistică din România. Echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat necesitatea de a include contribuții din partea Altor Autorități Naționale ca parte a finalizării Ghidurilor de calitate actualizate pentru Statisticile Oficiale din România.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

13. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să se asigure că Ghidurile privind calitatea pentru Statistica Oficială din România sunt relevante pentru Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene și ar trebui să monitorizeze și să revizuiască implementarea acestora. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 1bis.2 și 4.2)

Baza cu metadate a Institutului Național de Statistică din România oferă informații despre sursele, conceptele și metodele pentru fiecare anchetă statistică din Programul Național Statistic Anual, inclusiv anchetele altor producători de statistici oficiale. Recunoscând munca în curs de îmbunătățire a metadatelor, echipa de evaluare de tip „peer review” consideră că Institutul Național de Statistică din România ar trebui să investigheze posibilitatea de eficientizare a sistemelor și proceselor de populare și actualizare a bazei de metadate, în mod ideal folosind automatizarea, acolo unde este posibil.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

14. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să îmbunătățească integrarea și automatizarea sistemelor sale de metadate pentru a facilita gestionarea centrală a metadatelor pentru ca acesta să răspunda tuturor obiectivelor. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 8.4)

Pentru a sprijini gestionarea și diseminarea metadatelor legate de rezultate conform standardelor europene și ca recunoaștere a importanței metadatelor clare și accesibile pentru utilizatori, Institutul Național de Statistică din România a implementat parțial Structura unică integrată de metadate pentru descrierea și difuzarea publică a rapoartelor de metadate pentru majoritatea anchetelor sale statistice, disponibile în baza de metadate de pe site-ul său.

Echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat o oportunitate pentru Institutul Național de Statistică din România de a continua dezvoltarea metadatelor standardizate privind rezultatele în sistemele sale de diseminare și raportare a calității.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

15. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să continue să dezvolte și să disemineze metadate standardizate în sistemele sale de diseminare și raportare a calității. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 15.5)

Pentru a se asigura că rapoartele de calitate privind rezultatele statistice sunt utilizate în mod cuprinzător pentru a conduce în mod continuu la îmbunătățiri ale calității în procesele sale statistice, echipa de evaluare de tip „peer review” a remarcat o oportunitate pentru Institutul Național de Statistică din România de a dezvolta și introduce o abordare sistematică a monitorizării și revizuirii calității proceselor de producție statistică pe baza informațiilor și documentației disponibile din rapoartele de calitate.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

16. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să introducă revizuirea sistematică a proceselor și rezultatelor statistice, pe baza documentației adunate în rapoartele de calitate. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 4.2)

În cadrul Institutului Național de Statistică din România a fost înființat un Comitet de Avizare Metodologică. Are rol consultativ și este format din 10 membri care sunt selectați din rândul membrilor Consiliului Statistic Național. Recunoscând rolul Comitetului de Avizare Metodologică în dezvoltarea și îmbunătățirea metodologiilor, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat necesitatea unor eforturi suplimentare din partea Institutului Național de Statistică din România pentru a se asigura că metodologiile standard și cele mai bune practici sunt implementate în toate domeniile statistice.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

17. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să asigure dezvoltarea unor abordări metodologice standard pentru implementare de către domeniile de producție statistică. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 7.2)

V. Satisfacerea nevoilor utilizatorilor, aflate în continuă evoluție

Echipa de evaluare de tip „peer review” a observat că Consiliul Statistic Național oferă diferitelor grupuri de utilizatori reprezentate în Consiliu oportunități de a-și exprima nevoile de noi rezultate statistice cu Institutul Național de Statistică și Alte Autorități Naționale. De asemenea, se efectuează o cercetare pentru satisfacția utilizatorilor la fiecare trei ani. Cu toate acestea, având în vedere diferența de trei ani dintre această cercetare și importanța identificării nevoilor pentru un număr cât mai mare de utilizatori, echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat necesitatea unei proceduri mai frecvente și coordonate de consultare și prioritizare a nevoilor utilizatorilor pentru toate părțile interesate și pentru sectoare.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

18. Institutul Național de Statistică din România ar trebui să organizeze o consultare sistematică și mai cuprinzătoare cu utilizatorii pentru a îmbunătăți identificarea nevoilor viitorilor utilizatori și a noilor utilizatori, bazându-se pe cercetarea actuala efectuată la trei ani a utilizatorilor. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 11.1, 11.2 și 11.3)

Institutul Național de Statistică din România promovează alfabetizarea statistică prin seminarii și conferințe și, de asemenea, a organizat în trecut sesiuni de informare cu mass-media, pe care participanții le-au considerat de mare ajutor pentru a-și îmbunătăți înțelegerea cu privire la statisticile oficiale. Recunoscând importanța inițiativelor de informare pentru toate tipurile de utilizatori, echipa de evaluare de tip „peer review” încurajează dezvoltarea în continuare a programelor de informare statistică.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

19. Institutul Național de Statistică din România și Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene ar trebui să continue să dezvolte și să implementeze comunicarea pentru îmbunătățirea imaginii statisticilor oficiale, inclusiv implicarea cu utilizatorii pentru promovarea alfabetizării statistice. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorii 15.2, 15.6 și 15.7)

Echipa de evaluare de tip „peer review” a remarcat că, în timp ce calendarul rezultatelor Altor Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici oficiale este disponibil în Programul Statistic Național Anual pentru Sistemul Statistic Național, Alte Autorități Naționale nu publică calendare de diseminare oficiale. Pentru a-și demonstra independența în diseminarea statisticilor oficiale, echipa de evaluare de tip „peer review” a considerat că ar trebui să elaboreze și să publice calendare de diseminare pentru rezultatele lor statistice oficiale.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

20. Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene ar trebui să implementeze un calendar de diseminare a statisticilor oficiale, coordonat de Institutul Național de Statistică din România. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 6.5)

Institutul Național de Statistică din România este conștient de principiul accesului egal la date pentru toți utilizatorii și nu oferă pre- acces la date, în timp ce conștientizarea cu privire la principiul important al lipsei de pre-acces la date poate să nu fie suficient de prezent la toate nivelurile pentru Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici oficiale. Pentru a-și demonstra în mod clar independența în calitate de distribuitori ai statisticilor oficiale, echipa de evaluare de tip „peer review” a considerat că Alte Autorități Naționale ar trebui să revizuiască și să-și publice în mod clar politica și practicile de acces înainte de lansarea oficială a rezultatelor sau să afirme că nu există un pre- acces la date pentru niciun utilizator.

Pentru îmbunătățire dincolo de conformitatea cu ES CoP, echipa de evaluare de tip „peer review” recomandă:

21. Alte Autorități Naționale care dezvoltă, produc și difuzează statistici europene ar trebui să elaboreze și să implementeze politici de acces la date înainte de lansarea oficială, acolo unde are loc accesul înainte de lansarea oficială a datelor. (Legat de îmbunătățire: ES CoP, Indicatorul 6.7)

În spiritul îmbunătățirii continue integrate în Sistemul Statistic European, INS va interpreta recomandările, formulate în acest raport, în acțiuni de îmbunătățire pentru implementare în cadrul Sistemului Statistic Național (SSN).

Punctele forte ale INS ȘI ONAs-uri participante în raport cu respectarea lor cu Codul de Practici al Statisticilor Europene

Mandatul legal și coordonarea Sistemului Statistic Național

În general, există un nivel bun de cunoaștere a principiilor ES CoP în cadrul SSN. Multe dintre principii, inclusiv independența și obiectivitatea profesională, mandatul de a colecta date, confidențialitatea, transparența și utilizarea de metodologii solide, sunt susținute de legislația statistică națională, iar legislația se extinde în mod egal la toate părțile SSN.

Legea statisticii instituie Institutul Național de Statistică din România ca autoritate națională de statistică cu responsabilitate pentru producerea și diseminarea de statistici oficiale și pentru supravegherea și coordonarea SSN. INS a stabilit acorduri scrise (protocoale) cu ONAs-urile cu privire la sfera de responsabilitate a acestora în dezvoltarea, producerea și diseminarea statisticilor oficiale și cu privire la conformitatea cu ES CoP. (ES CoP, Principiile 1 și 1bis)

Sistemul integrat de planificare pentru SSN este un punct forte, cu o bună coordonare și cooperare între INS și ONAs-uri cu privire la dezvoltarea Programelor Statistice Naționale Anuale și Multianuale și a Strategiei de Dezvoltare a Sistemului Statistic Național 2022- 2027 facilitat printr-un comitet la nivel de SSN, anume COMSTAT. (ES CoP, Principiul 1bis)

Utilizarea surselor de date administrative și a altor surse noi de date

În prezent, există 20 de convenții oficiale de colaborare între INS și deținătorii de date administrative, care stabilesc datele care trebuie furnizate, frecvența, calendarul privind accesul, formatul, metadatele și tehnologia care trebuie utilizată pentru transferul de date. INS este foarte activ în monitorizarea surselor de date administrative recent dezvoltate sau modificate, iar Convențiile de colaborare cu furnizorii de date administrative sunt actualizate periodic. În plus, INS are procese formale pentru asigurarea calității surselor de date administrative, iar constatările privind calitatea datelor sunt transmise în mod regulat furnizorilor de date administrative. (ES CoP, Indicatori 2.4, 8.6, 8.7)

Pe lângă confirmarea accesului la datele administrative pentru utilizare în Recensământul Populației și Locuințelor din 2021, prevederile Legii nr. 178/2020 a acordat accesul la datele private de telefonie fixă și mobilă (prin Autoritatea Națională de Management și Reglementare în Comunicații, ANCOM) exclusiv în scopul recensământului. (ES CoP, Indicatori 2.4, 8.7)

În general, obținerea accesului la date private a fost o provocare pentru INS. Utilizarea datelor de telefonie pentru a asigura succesul Recensământului Populației și Locuințelor susține ferm acordarea accesului la astfel de date în legislația națională și oferă, de asemenea, un caz de afaceri excelent pentru construirea de colaborări cu deținătorii privați de date în paralel cu progresul procesului legislativ. (ES CoP, Indicatori 2.1, 2.4, 8.6, 8.7)

O forță de muncă angajată care recunoaște importanța colaborării și a inovației

O cultură a performanței, profesionalismului și angajamentului față de statisticile oficiale este profund înrădăcinată în rândul personalului INS și în echipele ONAs, iar personalul din cadrul organizațiilor a demonstrat o capacitate puternică de a inova și de a se adapta la schimbare. Pentru a gestiona cel mai bine cooperarea cu furnizorii de date administrative și cu alte instituții (cum ar fi inițiativele de cercetare cu universități), INS a dezvoltat un set extins de protocoale formale. În prezent, există peste 80 de protocoale și convenții semnate între INS și alte instituții care oficializează cooperarea practică pentru schimbul de date și pentru alte tipuri de colaborare. (ES CoP, Indicatorul 8.6)

INS recunoaște importanța colaborării cu organismele externe și a utilizării soluțiilor comune pentru a-și îndeplini obiectivele strategice cheie. INS este un participant activ la proiectele ESSnet, inclusiv cele două ESSnets pe Big Data. Pentru Recensământul Populației și Locuințelor din 2021 și pentru Recensământul General Agricol din 2020, a fost identificată importanța furnizării unei platforme de colectare online și pentru asigurarea progresului în îndeplinirea acestui obiectiv, INS a colaborat cu Banca Mondială în utilizarea Survey Solutions (SuSo), un software gratuit dezvoltat în Data Group al Băncii Mondiale. Lansarea SuSo continuă la INS pentru anchetele prin sondaj în domeniile agriculturii și statisticii prețurilor. (ES CoP, Indicatorul 2.4)

Pentru a construi capacitatea de inovare și dezvoltare, INS a înființat Direcția Instrumente inovatoare în statistică la sfârșitul anului 2016. Această direcție mică se concentrează pe explorarea potențialului noilor surse de date și metodologii și pe caracterul adecvat al acestora pentru încorporarea în lanțul de producție. Până în prezent, activitatea notabilă a direcției include o colaborare de succes privind noi surse de date cu compilatorii de statistici de preț. În strânsă colaborare cu Direcția Generală de Demografie și Statistică Socială, Direcția Instrumente Inovatoare a dezvoltat și un nou cadru metodologic pentru calcularea statisticilor populației pe baza datelor de telefonie mobilă împreună cu implementarea unui software pilot. (ES CoP, Indicatori 2.4, 9.4, 10.3, 10.4)

Practici inovatoare

Echipa de evaluare de tip „peer review” a identificat practici inovatoare care sunt demne de remarcat și, eventual, aplicabile într-un fel și în alte contexte naționale. Echipa de evaluare de tip „peer review” ar dori să evidențieze următoarele inițiative importante:

- Pentru Recensământul Populației și Locuințelor din 2021, prevederile Legii nr. 178/2020 a acordat acces la datele private de telefonie fixă și mobilă (prin Autoritatea Națională de Management și Reglementare în Comunicații, ANCOM) exclusiv în scopul recensământului, susținând o acoperire importantă, îmbunătățiri ale calității rezultatelor recensământului și servind drept argument puternic pentru beneficiile accesului la date private. (ES CoP, Indicatori 2.1, 2.4, 8.6, 8.7)
- Direcția Instrumente Inovatoare în Statistică din cadrul INS, în colaborare cu compilatorii de statistici de prețuri, au încorporat cu succes în procesele sale de producție, date de scanare și de web-scraped. În plus, au dezvoltat soluții de inteligență artificială și de învățare automată pentru clasificarea acestor date. (ES CoP, Indicatori 9.4, 10.2, 10.3)